

ІНВЕСТИЦІЙНА АКТИВНІСТЬ КРАЇН В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

І.М. Макарчук,

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди
к. е. н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Л. М. Яременко,

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди
к. е. н., доцент кафедри обліку і оподаткування

Описані теоретичні засади інвестування. Розкриті особливості міжнародної підприємницької діяльності та міжнародних операцій з цінними паперами. Наведена процедура прийняття рішень щодо інвестування у реальні та інноваційні проекти. Розглянуті механізми регулювання і стимулювання інвестиційної діяльності та їх особливості в контексті міжнародної інтеграції України.

Ключові слова: інвестиційний клімат, транскордонні регіони, зовнішньоекономічна діяльність, транскордонне співробітництво.

The theoretical principles of investing are described. The peculiarities of international business activity and international securities transactions are revealed. The decision-making procedure for investing in real and innovative projects is outlined. Mechanisms of regulation and stimulation of investment activity and their peculiarities in the context of Ukraine's international integration are considered.

Keywords: investment climate, cross-border region, external economic activity, cross-border cooperation.

Актуальність. Розвиток процесів міжнародної економічної інтеграції, що супроводжується глобалізацією економічних зв'язків, вимагає прогресивних структурних зрушень в економіці України, поліпшення якісних показників на мікро- та макрорівнях, одним із найважливіших засобів забезпечення яких є інвестиції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняними вченими, які досліджували особливості співпраці України з Європейським Союзом є О.Білорус, В.Будкін, І.Бураковський, А.Гальчинський, Л.Кістерський, Д.Лук'яненко, З.Луцишин, В.Міщенко, О.Плотніков, І.Пузанов, О.Рогач, А.Румянцев, В.Сіденко, О.Сльозко, В.Степаненко, А.Філіпенко, С.Циганова, О.Шарова, О.Шнирков та ін.

Реалізація довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку країни вимагає нарощування інвестиційних ресурсів, поліпшення структури інвестиційних джерел і оптимізації напрямків їх використання відповідно до пріоритетів економічного зростання. Без широкого залучення іноземного капіталу неможливо провести структурну перебудову економіки, скоротити технічну та технологічну відсталість народного господарства, домогтися конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку. При сучасному рівні інтеграції світової господарської діяльності, що постійно прогресує, інвестиційна активність і, відповідно, економічне зростання багатьох країн, причому не тільки тих, що розвиваються, але й розвинених, підтримується та посилюється участю іноземного інвестиційного капіталу. Сучасний інвестиційний процес передбачає перехід до якісно нової системи регулювання, яка має функціонувати на основі принципів та критеріїв економічної безпеки.

Для структурної перебудови економіки держави необхідним є створення таких умов для іноземного інвестування, які б із гарантуванням економічної безпеки держави одночасно забезпечували максимальне зближення інтересів держави з інтересами іноземних інвесторів. Збільшення обсягів та оптимізація структури іноземного інвестування можливі лише за умов підвищення привабливості інвестиційного середовища і створення механізму взаємодії іноземного інвестора з органами державної влади і державного апарату на ринкових засадах [1; 4].

Співвідношення і взаємозв'язок інновацій та інвестицій взагалі має важливе значення для вивчення особливо у міжнародному ключі. Адже саме інвестиція є безпосереднім носієм інновації, отже, реалізація інноваційної політики в несприятливому інвестиційному кліматі практично неможлива. Саме в ресурсодефіцитній економіці з ознаками несприятливого інвестиційного клімату особливо важливою є виважена стимулююча політика держави в інноваційній сфері. Без приватних інвестицій побудувати інноваційну економіку в будь-якій країні світу досить складно [2].

Динамічне конкурентне середовище світової економіки вимагає постійного оновлення та зміцнення міжнародних економічних зв'язків, а також стійкого інвестиційного розширення для тих країн, які не бажають залишатися на узбіччі сучасних світогосподарських процесів.

Не викликає сумніву, що, не зважаючи на нинішнє певне зниження темпів економічного зростання глобальної економіки, світові торговельні та інвестиційні потоки продовжуватимуть відігравати дедалі вагомішу роль у розвитку як окремих країн, так і цілих регіонів. Це вимагає посилення змістовності державної політики у стимулюванні розвитку, а з тим, доцільним є огляд і використання «кращих практик» – досвіду країн, що успішно розвивали та/або трансформували національні економіки та посідають сьогодні гідні місця у міжнародному поділі праці [3].

У загальному випадку на міжнародні інвестиційні процеси впливають: стан розвитку світової економіки, міжнародних факторних та інвестиційних ринків; стабільність світової валютної системи; розвиток міжнародної інтеграційної інфраструктури тощо. В умовах глобалізації міжнародні інвестиції знаходяться під впливом взаємодіючих процесів транснаціоналізації та регіональної економічної інтеграції. Незважаючи на те, що інтеграція є об'єктивним чинником становлення нового економічного суспільства, у якому найбільших вигід досягне та країна, у якій функціонування усіх господарчих механізмів буде найбільш дієвим, все ж постійні зміни світового економічного середовища створюють необхідність постійного моніторингу показників ефективності реалізації інтеграційних вподобань на різних рівнях інтеграційної взаємодії [1].

Сучасна інвестиційна криза в Україні характеризується стійкою тенденцією зниження ефективності інвестицій в реальний сектор. Основні форми прояву інвестиційної кризи наступні:

- випереджальні темпи зниження інвестиційної активності у порівнянні із темпами зниження ВВП;
- негативні тенденції інвестиційної активності в реальному секторі

економіки призвела до суттєвого фізичного і морального зносу основних засобів;

- суттєва нерівномірність інвестиційної активності по галузям господарства: більш високі показники інвестиційної активності спостерігаються в сировинних галузях і галузях природних монополій на тлі вкрай недостатнього інвестування високотехнологічних наукомістких галузей;

- поглиблення диспропорцій у рівні соціально-економічного розвитку регіонів через вкрай нерівномірний розподіл регіональної інвестиційної активності (особливо помітно для депресивних регіонів);

- надмірно висока питома вага власних коштів у структурі джерел фінансування інвестицій;

- незадовільна структура та розміри використання заощаджень, в якому велика питома вага короткострокових фінансових операцій і тезаврацій, що призводить до зменшення інвестиційного потенціалу реального сектора економіки [5].

Найбільш цікавим та доцільними для розгляду в питаннях здійснення інвестиційної політики представляється досвід США, Великобританії, Німеччини, Франції та Японії. Це п'ять країн, економічні стратегії розвитку яких, могли б у майбутньому послужити наочним прикладом для вітчизняної економіки (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Моделі інвестиційної політики розвинених країн

Країна	Характерні риси моделі
США	Модель інвестиційної політики більшою мірою орієнтована на реалізацію принципів економічної свободи та економічного лібералізму, ніж на серйозне пряме втручання в економічний процес
Великобританія	Модель спрямована, в першу чергу, на захист прав власників капіталу і на забезпечення найбільш безперешкодного та швидкого накоплення капіталу в інтересах власників капіталу
Німеччина	Модель інвестиційної політики характеризується творчою спрямованістю по відношенню до внутрішніх фінансових інститутів, жорстке прогресивне оподаткування
Франція	Модель має особливістю чітке розмежування між прямими та іншими іноземними капіталовкладеннями, застосовується більш пільгове регулювання у відносинах останніх
Японія	Модель інвестиційної політики робить акцент на державному

	фінансуванні проектів, будується на активному партнерстві між державою і приватними інвесторами
--	---

Для України україн важливим може виявитись досвід центральноєвропейських країн, яким вдалося активно залучати іноземний капітал шляхом формування сприятливого інвестиційного клімату та за відносно короткий час трансформувати свої економіки і стати повноправними членами європейського співтовариства. Серед таких країн виокремлюється т. зв. Вишеградська четвірка (V4) у складі Польщі, Словаччини, Угорщини, Чехії, досвід якої у трансформаційних процесах загалом і використанні інвестиційних переваг зокрема є принциповим для України. Саме завдяки послідовному інвестиційному розширенню і зміцненню, цим країнам вдалося запровадити політику стійкого розвитку, що забезпечує досить високі темпи зростання не лише у трансформаційний (1990- і рр. – початок 2000-х рр.), а й у посткризовий період (з 2011—2012 рр. до теперішнього часу) [3].

Слід нагадати, що сучасний глобалізований світ характеризується дедалі більшою свободою перетоку капіталів, які можуть привносити в країни як позитивні зрушення, так і викликати непередбачувані ускладнення. Звичайно, найбезпечнішими і найбажанішими (серед різноманітних потоків капіталів) виступають прямі іноземні інвестиції, завдяки яким країни можуть не лише отримувати сучасні техніку і технології, але й сприяти включенню відповідних підприємств у міжнародний поділ праці, вдосконалювати менеджмент, підвищувати ефективність використання ресурсів, у т.ч. і людських, що особливо важливо для висхідних⁹ країн. Тому, до найвагоміших складових державної політики зазвичай відносять заходи і механізми залучення іноземних капіталів, насамперед прямих інвестиційних, які дозволяють отримувати стійкі довгострокові вигоди.

Отже, інноваційна модель економічного розвитку є ключовою метою будь-якої держави і найважливішим фактором успіху країни в середньо-і довгостроковому періодах її розвитку.

Список використаних джерел

1. Блискавка Т. Зарубіжний досвід фіскального регулювання інноваційного

процесу в економічно розвинених країнах / Т. Блискавка // Дослідження міжнародної економіки. – 2011. – Вип. 1(66). – С. 155- 165.

2. Вожняк М. Інтеграція розвитку шляхом реальної і технологічної конвергенції. Досвід Польщі і висновки для України / М. Вожняк, Д. Фірішт, Л. Яблонські // Міжнародна економічна політика. – 2014 – №2(21). – С. 32 - 51 - Бібліогр.: с. 51.

3. Гоцуляк Л. В. Інвестиційна політика розвинених країн в умовах становлення інноваційної економіки / Л. В. Гоцуляк // Ефективна економіка. – 2014. - №9. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3330>

4. Єлісеєнко О. В., Скобелева Г. С. Інвестиційна активність України в умовах економічної інтеграції / О. В. Єлісеєнко, Г. С. Скобелева // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2013. - № 4. - С. 16-21. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2013_4_4

5. Yaremenko, L. M. The debt component of financial safety of Ukraine in the situation of crisis events in the economy / L. M. Yaremenko, I. M. Makarchuk, N. M. Yevtushenko // Науковий вісник Полісся. – 2017. - № 2 (10). Ч. 1. – С. 120-126.